

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5:20, za pol leta K 2:60, za četrt leta K 1:30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljalna na uredništvo in upravištvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadst.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri dnevni po 16 vin., pri štiri dnevni po 14 vin., pri enkratnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne objave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštni ne proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Obvestilo Unijskega načelstva.

Zaradi nastalih težkoč glede na preskrbo primerne prostora za Unijski zbor, je Unijsko načelstvo sporazumno s člani celotnega načelstva preložilo peti Unijski zbor za osem dni. Peti Unijski zbor Unije rudarjev avstrijskih se bo vršil torej dne 25., 26., 27., 28. in eventualno 29. maja 1918 na Dunaju XVI/1, Kreitnergasse št. 31—33 v „Otakrinskem delavskem domu“. Razprave se prično dne 25. maja ob 10. dopoldne.

Provizorični dnevni red:

1. Poslovništvo: a) določitev dnevnega reda in poslovnika; a) volitev komisije za pregledovanje predlogov in volitve komisije.
 2. Poročila: a) Unijskega načelstva in o strokovnem tisku; b) blagajniško poročilo Unije (poročila o obeh s. Anton Jarolim); c) poročilo revizorjev.
 3. Sprememba pravil (poročila s. Adolf Pohl).
 4. Sprememba upravnega poslovnika (poročila s. Adolf Pohl).
 5. Naše zahteve med vojnim in po vojnem gospodarstvu (poročila s. Franc Ebert).
 6. Rudarsko pravo v vojni in pritožbene komisije (poročila s. Adolf Pohl).
 7. Stanje rudarskega zavarovanja (poročila s. Anton Jarolim).
 8. Volitev Unijskega načelstva.
 9. Predlogi, ki jih ne bo mogoče rešiti pri gorenjih točkah.
- Vsi tisti sodrugi, ki žele, da jim Unijsko načelstvo za čas Unijskega zbora preskrbi stanovanja, naprošamo, da to čimprej, najkasneje pa do 28. aprila, sporoči Uniji rudarjev. Opozarjamo obenem, da preskrba stanovanja na Dunaju sedaj v vojni nikakor ni tako lahka kakor je bilo pri prejšnjih Unijskih zbora. Vsi dopisi glede Unijskega zbora naj se pošiljajo na naslov: Unija rudarjev avstrijskih v Turn Teplitz, Kaiserstrasse št. 128.

Unijsko načelstvo.

Predlogi za Unijski zbor.

I. Sprememba pravil:

- a) Predlogi načelstva sklenjeni na skupni seji dne 8. in 9. maja 1917.
- § 2, odstavek 1, naj se glasi: »Ta namen se naj doseže s: 1. Podpiranjem nje članov v slučajih zaradi bolezni ali drugih osebnih ali narodnogospodarskih vzrokov povzročenih pridobitve nezmožnosti in slučajih obolelosti kakor tudi v slučaju smrti fakultativno po razmerju sredstev; podpora v smrtnih slučajih ne sme presegati 400 kron, z dovoljevanjem pravovarstva v obrtnih in v sporih, ki izvirajo iz Unijskega razmerja. (§ 6, točka 4 in § 15. teh pravil).
- § 5, naj se glasi: a) član Unije lahko postane vsak delavec ali delavka, ki so zaposleni v rudarski in plavžarski industriji, so dosegli 16. leto ter naznanijo svoj pristop Unijskemu načelstvu ali kakemu voditelju krajne skupine. Sprejema

Unijsko načelstvo in sme odkloniti sprejem, ne da bi povedalo vzroke. — e) Vse strokovne organizacije in društva delavcev v rudniški in plavžarski industriji, ki priznajo pravila Unije rudarjev avstrijskih kot pravnoobvezna, smejo priglasiti svoj pristop.

§ 8, točka 4: »4. Podpora v slučajih brezposelnosti, če se ni izvršil izstok iz dela protizakonito, ob bolezni in na potovanju kakor tudi v slučaju smrti se izplačuje fakultativno po načinih, ki jih določi Unijsko načelstvo ter sporoči članom v razmerju z denarnimi sredstvi, ki so na razpolago, vendar ne sme podpora v smrtnih slučajih presegati zneska 400 K. Po dovršenem enoletnem članstvu je Unijsko načelstvo opravičeno dovoljevati podporo.

b) Predlogi krajevnih skupin in revizorjev:

1. Predlog revirne konference v Mor. Ostravi k točki 1 Unijskih pravil: Unija rudarjev avstrijskih ima svoj sedež na Dunaju.

II. Sprememba upravnega poslovnika. Predlogi Unijskega načelstva so že objavljeni.

Predlogi krajevnih skupin in revizorjev:

2. Predlog krajevnih skupine Vordernberg:

a) Zvišanje prispevkov v zmislu predlogov načelstva.

b) Delitev prispevka: od vsakega tedenskega prispevka I. in II. razreda dobi krajevna skupina 20 h, strokovna komisija 3 h, blagajnik skupine 2 h, podblagajnik 4 h, rezervni sklad za I. razred 17 h, II. razred 5 h, Unijska blagajna 35 h.

c) Sprememba podpor: Bolniška podpora znaša v zmislu regulativa pričeni od 8. dneva dalje po 45 h na dan. Najvišji znesek v letu 31 K 50 h.

3. Predlog krajevnih skupine Seestadt:

a) Tedenski prispevki v zmislu predlogov načelstva.

b) Delitev prispevka: Krajevna skupina 20 h, druga delitev kakor jo predlaga načelstvo.

c) Bolniška podpora naj se opusti, znesek, ki tako preostane naj se odkáže rezervnemu skladu.

4. Predlog krajevnih skupine Bilin: Karenčna doba naj se skrajša na 26 tednov.

5. Predlog krajevnih skupine Zuckmantl:

Plačevanje prispevka: Tedenski prispevek I. razreda 60 h, II. razreda 30 h, III. razreda 15 h.

Delitev prispevka in dovoljevanje podpor po dosedanjih določbah.

6. Predlog revirne konference Falknov:

S pričetkom zvišane plačevanja prispevkov naj se izplačuje tudi zvišana smrtna podpora.

7. Predlog revirne konference Mor. Ostrava:

Tedenski prispevek naj se zviša v I. razredu od 40 h na 60 h.

8. Predlog krajevnih skupine Thomaströth:

Tedenski prispevek naj se zviša v I. razredu na 50 h, v II. razredu na 30 h in v III. razredu na 20 h.

Delitev prispevka in podpore po dosedanjih določbah.

9. Predlog revirne konference v zahodni Galiciji:

Strokovno časopisje naj se po obsegu primerno poveča.

10. Predlog revirne konference Mor. Ostrava:

Revirni odbor sme sestajati iz 6 do 16 članov.

11. Predlog revirne konference v zahodni Galiciji.

Za krakovski revir naj se nastavi tajnik, ki je poljak in je dobro vešč v strokovnih vprašanjih kakortudi v rudarskih razmerah.

12. Predlog krajevnih skupine Boryslav:

Za naftine delavce naj se ustanovi posebno tajništvo s sedežem v Boryslavu.

K točki 5, in 7.

13. Predlog krajevnih skupine Boryslav:

Zahteva se, da uvede Unija rudarjev avstrijskih iznova akcijo za izvedbo osebnega delovnega časa za vse naftne delavce.

Unijskemu načelstvu se naroča, da se zavzame za to, da se ne prezre pri vseh akcijah za rudarjin kakor zavarovalna vprašanja, sprememba rudniškega zakona in dr. naftnega delavstva.

Predlog k točki 8. — Volitev Unijskega načelstva:

14. Predlog revirne konference v zahodni Galiciji:

V ožjem načelstvu Unije naj bodo zastopani poljski člani v primeri s svojim številom članom.

15. Predlog revirne konference Mor. Ostrava:

V ožjem načelstvu naj bodo poljski člani zastopani po dveh članih.

K točki 9. dnevnega reda:

16. Predlog krajevnih skupine Št. Joachimstal:

Unijskemu načelstvu, ki se izvoli, se naroča, da skrbi za to, da stopijo državni rudniki in plavži, in sicer: Joachimstal, Příbram, Bleiberg, Briselegg, Raibl, Idrija, Celje, Kirchbühl in Klausen v ožjo zvezo, da se izvedejo skupno izboljšanja medznih in delovnih pogojev.

Prosta trgovina,

prehodno gospodarstvo in pomanjkanje blaga.

Živimo v dobi najrazličnejših pritiskov: vojnih, političnih in gospodarskih. Najbolj nas tišče in slabe zadnji, gospodarski pritiski, ker nam nalagajo dolžnosti, nositi s seboj lačen trebuh, in to mesec za mesecem, leto za letom in brez upanja, da bi se v kratkem obrnilo na bolje. Ljudje smo ustvarjeni v prvi vrsti iz mesa in krvi, ki sta podlaga drugim potrebam. S tem moramo računati, zato mora biti danes naša posebna skrb, da si zagotovimo vsaj za bodočnost tak gospodarski položaj, da bo vsaj najmanj zado-

voljeval naše potrebe. Že danes čujemo glasove, ki zahtevajo da se zopet uredi in dovoli prosta trgovina. Prosta trgovina ne bi smela biti neomejena v svojem delokrogu niti ne v časih, ko ni pomanjkanje vsega blaga tako občutljivo kakor dandanes, kaj šele sedaj, ko je treba rajonirati ljudske mase za vsak sto koruze! Prvi predpogoj za prosto trgovino je pač ta, da trgovina razpolaga s poljubnimi množinami in zalogami vsakršnega blaga. Dokler pa to ni in gotovo ne bo kmalu, je vsaka misel na svobodno trgovino odveč in nje posledica bi bila, da bi manj imoviti sloji sploh ne dobivali nikakršnega blaga, ker bi prvič imovitejši blago pokupili, drugič pa bi vsled nastalih visokih cen oni ne mogli plačevati in ne kupovati. Na naše današnje gospodarstvo je grozovito žalostno, in da nas more kljub svoji nevščini in pomanjkljivosti še vzdrževati in živiti, gre zasluga le uvedbi aprovizacij in nekoliko pametnega razdeljevanja blaga.

Vojnemu gospodarstvu, bo sledilo prehodno gospodarstvo. Ali bo to gospodarstvo dvignilo naš sedanji trgovinski promet in povečalo produkcijo blaga ter uvoz, danes še ne moremo presoditi. Nedvomno bo gospodarsko stanje takrat, ko bodo odprte na vse strani meje in morja pristopno prometu, boljše, kakor je danes; vprašanje pa je, če bomo imeli za ta povojni promet, ki bo moral biti nad vse živahen, dovolj predpogojev in pripomočkov: prometnih sredstev, ljudi, kapitala. To so vsa vprašanja, ki jih bo reševala najbližja bodočnost. Kar pa se tiče preskrbovanja inozemskega blaga za lastne potrebe, bo morala biti trgovina previdna in bo morala ekonomično izbirati le tujino potrebno od onega, kar se da pogrešati. Prosta trgovina ne bo zmožna za to. Planila bo v neredu in brez načrta po blagu in se ne bo ozirala na splošne in križne potrebe. Značaja vojnega gospodarstva tudi prehodno gospodarstvo ne bo smelo izgubiti, vsaj do tedaj ne, dokler bo ustrezno najpotrebnejšim zahtevam. Kot socialisti smo proti prosti trgovini in želimo da se reši naše povojno gospodarstvo z družinim potom. Pozabiti pa tudi ne smemo, da bi planil ves svet po blagu, kar ga bo še ostalo po vojni in še dolgo potem bomo imeli hudo konkurenco, ter uterne blago doseči še višje cene, kakor jih ima že danes. Vsled tega bi bilo pametno, izogibati v prosti trgovini. Pomislimo tudi, da bodo plače bržkone zmanjšane po vojni, draginja pa bo še večja!

Odgovor severozahodnih čeških podjetnikov na rudarske zahteve.

Skupina II. je dne 4. marca stavila zahteve in sedaj naznanja skupina I., da obravnave o mezdah vprašanj ne spadajo v področje zadrug.

Odbor skupine I. vztraja na stališču, ki ga je že večkrat zagovarjal in sporoča v soglasju z društvom za rudniške interese naslednjo izjavo:

„Vzdržanje, oziroma povečanje premogovne produkcije pomeni v sedanjem težkem času eminentni državni življenjski interes in vlada iz aja na rudniške podjetnike najhujši pritisk, da bi povečali produkcijo premoga.

Tozadevni naporji podjetnikov so doslej ostali brez uspeha in priznati se mora, da produkcija premoga stalno nazaduje.

Najglavnejši vzrok temu tiči v tem, da delavci prav očividno manj delajo.

To manjše delo ima neglede na pomanjkanje živila v prvi vrsti v tem, da prejema delavci v obliki fiksnih doklad in plače bistven del svojega zaslužka tudi ne da bi delo opravili.

Takozvane fiksne doklade imajo značaj minimalnih plač in omogočajo jako škodljivo pasivno resistenco, s plačo, ki jo do-

biva delavec več v slučaju praznovanja, kakor pa če dela, se ga takorekoč spodbuja k simulaciji in zapelje delavca da tudi takrat ne pride na delo, kadar resnično malenkostno obolenje ne ovira njegovo delozmožnost.

Odbor skupine I. je popolnoma prepričan po prejšnjih izkušnjah, da bi zaradi dovolitve dne 4. t. m. po delavstvu zahtevanega izboljšanja mezde in skrajšanja šihrov produkcija premoga dalje padala. Odbor meni torej, da podjetniki ne morejo prevzeti za take, državnemu interesu nasprotujoče ukrepe nikakršno odgovornost in morajo odkloniti predložene zahteve. Za boj proti nevarno pretečenemu zmanjševanju dela morajo marveč podjetniki iznova z vsem poudarkom zastopati svojo opetovano zahtevo, da se spremene fiksne doklade in določba o odškodnini, oziroma poraba § 1154b obč. drž. zak. tudi za rudništvo. Glede vprašanja razdelitve šihrov ob uvedbi poletnega časa so merodajne razmere pri posameznih obratih in se bo na opravičene želje delavstva, enako kakor lani, kolikor mogoče oziralo.

Podjetniška skupina torej izjavlja, da ni kompetentna, razsoditi o mezdah zahtevkih rudarjev, misli pa kljub temu, da je opravičena neprimerno sumničiti rudanje. Upamo, da bo pritožbena komisija čimprej razsodila o zahtevah rudarjev, kar bo gotovo vplivalo na rudarje pomirjevalno.

Da, da, rudarii! Še bomo potrebovali tudi mi krepko organizacijo!

Zakon o splošni delovni dolžnosti.

Vlada je predložila nov delovni zakon državnim zbornicam, da pomiri avstrijske delavce, ki so dali duška svoji nezadovoljnosti radi nevdržljivih delovnih razmer pod katerimi so zdihovali ubogi delavci v vsih podjetjih ki stoje pod vojnodajstvenim zakonom. Ta vladna predloga nikakor ne odgovarja svečani vladni obljubi. Ta zakonski načrt je mnogo slabjši kakor enak zakon v Nemčiji. Novi zakon ni odpravil starih napak, ampak je le v novi obliki podal obstoječe in še celo poostrene določbe.

Če bode poslanska zbornica sprejela ta zakon, bode delovna dolžnost za moške od 17—60 in za žene od 19—40 leta uveljavljena. Te določbe označuje § 1 tega zakona. Delo se sme zahtevati ne le za dr. avne, marveč tudi za deželne in občinske svrhe; če je to v splošnem interesu, potem tudi za gotove fizične in juridične osebe.

Izvezte so osebe, ki se nahajajo le mimogrede v državi ali pa one osebe katere uživajo pravico eksteritorialnosti in ki so oproščene na podlagi mednarodnih pog. db.

V službi splošnosti se nahajajo osebe so oproščene tega dela: vse osebe oborožene sile, orožništvo, v vojnem službovanju se nahajajo osebe in dvorni, državni, deželni, okrajni, občinski uradniki ter člani vstavnih korporacij, načelniki okrajnih zastopov in njih namestniki, notarji in učitelji na javnih šolah. Nadalje so tudi oproščene osebe ki službujejo v zdraviliščih in preskrbovalnicah.

Vlada tolaži delavstvo s tem, da se k delu le tedaj splošnost pritegne, če primanjkuje prostovoljnih priglancev. Kdo za vraga se bode k temu delu prostovoljno prijavil? Upoštevati je treba pri vpoklicu osebno zmožnost posameznika.

Tudi kazenskih določb ne manjka v temu načrtu in sicer za delojemalce kakor tudi za delodajalce. Kazni so do 200.000 kron, kdor pa nima denarja se ga pa zapre toliko dlje časa.

Tukaj je menda naredila vlada račun brez delavstva, katero se ne bode pod nobenim pogojem pustilo oropati svojih pravic.

Upamo, da se bodejo tukaj zavzele za ljudstvo vse stranke in bodejo po svojih poslancih preprečile ta nestvor zakonskega osnutka.

Domači pregled.

Preskrbna. Uradna „Wiener Zeitung“ je objavila dne 31. marca 1918 zakon glede dovoljevanja podpor moštvu, njih svojem in zapuščenem ter izvršilno naredbo, ki jo je izdala vlada. Te podpore dobi vse moštvo (avstrijski državljani), ki prejema vsled sedanje vojne prejetih poškodb invalidno penzijo in so je potrebni. Odmera te podpore se izvrši po stopnji nezmožnosti za delo moštva in po njih bivališču pred vpoklicem letno po 360 do 1080 kron. Podpore imajo namen, da se izboljšajo do sedanje nezadostne vojaške preskrbne pristojbine in se morejo dovoliti le za toliko časa, dokler velja sedanji vojaški preskrbni zakon. Analogne podpore v izmeri 360 do 720 K na leto dobe tudi svojci takega moštva, kakor tudi zapuščenci po padlih, umrlih (pogrešanih) osebah iz moštva, če so te vojaške osebe svoje ali zapuščence vzdrževale ali trajno podpirale ter so potrebne. Izključeni so le tisti svojci in zapuščenci, ki že prejemaajo preskrbno. Pravica do te podpore se mora enako prigrisiti kakor ona za preskrbno. Osebam, ki že prejemaajo državne podpore po cesarski naredbi z dne 12. junija 1915, se priznajo podpore uradno. O dovolitvi podpore bodo odločevale obstoječe preskrbinske komisije, kakor se tudi vse drugo postopanje ravna po določbah zakona o preskrbini iz leta 1917.

Pristava za otroke. Socialno-demokratsko društvo „Otroški prijatelj“ je dobilo od države za petdeset let v najem državno posestvo Finsterleiten v dunajskem gozdu. Posestvo meri petindvajset hektarjev travnikov, njiv in gozda. Najemnina znaša letno 600 kron za zemljišča in 80 kron za poslopje ter se vseh petdeset let ne bo povečala. Društvo ima na posestvu tudi gradbeno pravico. Tu bodo sedaj osnovali letni dom za slabotne — a ne še bolne — dunajske delavske otroke s popolnim lastnim gospodarstvom. Skozi celo leto bo na posestvu po 100 otrok, vsak po dva meseca; razen tega bodo za poletne mesece priredili počitniško naselbino, v katero bodo sprejeli v dveh skupinah tisoč otrok, vsako skupino (petsto) otrok za šest tednov. Vsako leto bi se torej okrepčalo na pristavi 1600 otrok. Za enkrat si mislijo pomagati kar s šotori po zgledu stezosledcev; ob demobilizaciji upajo dobiti postelj in posteljnine, kuhinjsko orodje in podobno. Stroške za vzdrževanje doma, zgradbe in zabave nameravajo pokriti z uvedbo „otroškega vinarja“, to se pravi: vsak organizirani delavec bo plačeval en vinar od vsake krone svoje plače v ta namen. Na ta način si je tudi delavstvo v Triestingstalu pomagalo in kupilo posestvo Herbsthof pri Rohrbachu za 57.000 kron, kjer je uredilo pristavo za otroke.

Preskrba s premogom. V ministrstvu za javna dela se je te dni vršila konferenca cesarskih namestnikov in deželnih predsednikov, v kateri se je razpravljalo o vprašanju preskrbe s premogom za prihodnjo zimo. Naglašalo se je, da se je sistem preskrbe privatnih zalog v poletnih mesecih za mrzlo zimsko dobo dobro obnesel, da bi bil ta sistem tudi za letošnje leto. Deželne vlade so izdale naredbe, ki ustavljajo kurjavo za toploto od 7. t. m.

Pomanjkanje tobaka. Ako bi se pri nas različne v varstvo porabljivcev izdane odredbe smatrale za resne in bi se morale izvršiti, tedaj bi morali sedaj odgovorni voditelji c. kr. tobačne uprave že davno stati pred sodnikom. Tobak za kajenje, ki se prodaja v tobačnih trafikah, obstoji namreč iz dobrih petdeset odstotkov iz bukovega listja in druge mešanice, ki se prodaja kot „strašno sredstvo“, in c. kr. tobačna uprava se ne žinira, da zato zahteva še posebno zvišanje tobačne cene. Vzemimo, da je fiksusu dovoljeno, ako na ta način uprizarja dnevno nešteto atentatov na zdravje prebivalcev, katero bi se moralo v

em času bolj kakor kdaj negovati, tedaj bi jo morali gotovi moralični pomisleki zadržavati, da ne bi prestopila tako čestokrat v varstvo „proti motenju v blagovnem prometu“ izdano naredbo in na ta način dajala slab izgled. Kaj bi se reklo o zasebnih prekupčevalcih, ki hočejo prodajati svoj „nadomestni tobak“ kot pravi tobak? C. kr. tobačna uprava pa to dela in si pusti za to še plačati ceno kakor za pravi, polnovredni tobak. Varstvo porablja cev in proti motenju v blagovnem prometu izdelana naredba zahtevata, da se c. kr. tobačne trafike prekrstijo v c. kr. trgovine z listjem.

Tobačne karte. Dunajski listi vedo poročati, da se v kratkem uvedejo karte na tobak. Vsega prebivalstva sicer ne bo mogoče preskrbeti s tobakom, zato se karte ne bodo izdajale na način, kakor živilske izkaznice, pač pa se bo uvedlo rajoniranje.

Splošne rekvizicije. Z Dunaja poročajo: Po celi državi se v najkrajšem času prične splošne rekvizicije. Komisije bodo pregledale posamezne hiše in gospodarstva. Kdor bo oddal mi prvi pozv. svoje odvrške, ne bo kaznovan, če tudi jih je dosedaj prikrival in mu bodo plačani. Kdor pa tega ne bo storil, bo zapadel hudi kazni.

Graščino Bled z veleposestvom in jezerom je kupil od neke dunajske družbe hotelir Ivan Kenda v Sofiji. Kenda je bil pred leti hotelir v Ljubljani. Na Bledu je že prej kupil hotela Mallner in Triglav.

Deželni glavar dr. Šusteršič je sklical zaupni shod. V ponedeljek je sklical deželni glavar dr. Šusteršič, kakor poroča „Slov. N.“ zaupni shod v Ljubljano v deželni dvorec. Zaupni shod Kmečke stranke je baje obiskalo 143 duhovnikov in 22 neduhovnikov. Sklenil je shod tudi, da prične izdajati „Resnico“ kot dnevnik. O shodu samem ne maramo izreči nobene sodbe, dokler dobimo kaka poročila. V glavnem so govorili na shodu dr. Šusteršič, dr. Lampe, dr. Pegan in idrijski dekan Arko.

Goljufija z „ogrskimi“ prašiči. Pred nekaj dnevi je odkril v Gradcu neki orožnik goljufijo, ki jo je hotel izvesti sin klerikalnega poslanca, Hagenhofer, ki posluje pri graški dobavljalnici za živino in je vsled tega oproščen vojaške službe. Hagenhofer je hotel namreč oddati na neki postaji: sod za jabolka in dva kovčka. Ke pa romajo že od davnega časa z vzhodnega Štajerja na Dunaj pošiljatve govejega in svinjskega mesa, je posvetilo orožništvo tem goljufijam več pozornosti: To pot je imel dobavitelj za živino smolo. Orožnik je natančneje ogledal Hagenhoferjeve pošiljatve in ugotovil, da v sodu ne morejo biti jabolka in v kovčkih ne izdelki; opazil je, da se nahajajo v sodu in v kovčkih razrezani prašiči in sicer skupne teže 458 kilogramov. Izgovor, da so to „ogrski“ prašiči, ni pomagal, kajti eno prašičje uho je nosilo naslov nekega štajerskega kuovalca žvone. Blago so nato zaplenili, in ga oddali graški dobavljalnici za živino. Hagenhofer bi bil imel s prodajo tega mesa najmanj mesa najmanj 6000 kron dobička. Kaj poreče k temu državno pravništvo in aprovizacijski nadzorovalni urad? Ljudstvo je videlo zopet škandal!

Ruski vjetniki — prosti ljudje. Te dni izide ministrska odredba, ki določa da se mora postopati z ruskimi vjetniki tako, kakor z najetimi delavskimi močmi in v bodoče ne bodo več vezani opravljati dela kot vjetniki. Smeli se bodo prosto gibati, obiskovati kavarne, gostilne, gdelišča itd. V dobi dveh do treh mesecev bodo poslali tiste, ki to žele, nazaj v Rusijo, dočim bodo izdali za tiste, ki nameravajo ostati pri nas, posebna navodila.

Nove cene! Naznanjamo tu nove, sedaj veljavne cene, za nekaj zelo priljubljenih „Elsa“ izdelkov, kateri se morejo še dobiti pri E. V. Fellerju, lekarnar v Stubici Elzatr. št. 334, (Hrvaško), dokler je še zaloga in dokler se morejo pripraviti

še izdelovati in sicer stane: Fellerjev bolajšajoci fluid z znamko „Elsafuid“, 6 dvojnatih ali 2 specijalni steklenici K 14 32 franko, 12 dvojnatih ali 4 specijalne steklenice K 27 32 franko, nadalje Fellerjeve odvajalne rabarbara kroglice z znamko „Elsakroglice“, 1 zavitek K 7 37 franko ali 2 zavitka K 13 47 franko. Elsa pomada za obraz in varstvo kože (močnejše vrste) K 4 50, tanochina pomada za povsipešenje rast las (močnejše vrste) K 4 50, usipalni prašek kot dodatek K 1 —, Fellerjevo lilijno milo in še drugi Elsa izdelki se radi požrile in računajo po sedanji ceni, dokler je še zaloge. Cene, katere so navedene v raznih tiskovinah še od preje, sedaj niso več veljavne.

Svetovni pregled.

Svetovna vojna se odigrava sedaj v največjem slogu na francosko-flanderskem bojišču. Nemci so s pomočjo Avstrijcev napravili doslej tri velike sunke: prvič med Mozo in Oiso, potem proti Amiensu in tretji se je izvršil te dni med Amientiersom in kanalom La Bassée. Pri vseh treh sunkih so Nemci dosegli razmeroma velike uspehe. O zadnjem sunku pravi dunajsko poročilo: Tretji Hindenburgov udarec je zadel Angleže. Na 20 km široki fronti Armentieres La Bassée so vrgli Nemci Angleže in Portugalce iz prvih pozicij. Veliko število vjetih in vpljenjenih topov da sklepati na pomen tega uspeha. Smor sunka gre proti črti Callais-Boulogne. Nemška fronta v odseku Armentieres-La Bassée je že dosedaj molela preko severnih in južnih sosednjih obrambnih črt. Nemški sunek je potisnil fronto še bolj naprej ter ogroža zlasti položaj Angležev v odseku pri Ypresu. Novi nemški napad je mnogo bolj nevaren, kakor napad ob Ailette. Zelo dvomljivo je, ali bodo Angleži in Francozi mogli vzdržati v svojih pozicijah pri Arrasu in Amiensu. Nankrat stoji general Foch pred novimi nalogami, katerih rešitev je zelo težavna. Šele pred par dnevi je moral postaviti v boj več divizij iz svoj rezerve v prostoru pri Soissonsu, da zadrži nemški sunek. Sedaj je prisiljen, braniti nasprotno krilo glavne bojne fronte, da prepreči večjo nesrečo. Popolnoma je izgubil inicijativo, se mora prilagoditi Hindenburgovemu načrtu ter se mora omejiti na odbijanje napadov. V nedolgem času mu grozi kriza, če razpoložljive sile ne bodo več zadostovale trajno in povsod ustaviti mogočne sovražne sunke. Rezerve, s katerimi razpolaga Foch, niso neizčrpne. Kakor kažejo dogodki zadnjih tednov, zadostujejo te rezerve komaj, da krijejo črto Arras-Albert-Amiens-Montdidier. Nemški napad na krilih te fronte sili francosko vodstvo, da uporabi dele teh rezerv na drugih točkah. Vsled tega je obramba na celi fronti oslabiljena, kar bo nemško armadno vodstvo v danem trenutku brez dvoma izrabilo. Premikanje rezerv in njim pripadajočih formacij pa ima za posledico tudi desorganizacijo in negotovost, kar vpliva tudi na moralno črt. Udarci Nemcev so zato vedno bolj nevarni. — Kljub vsem uspehom se pa vojna ne okrene kroti koncu. Vse države sporazuma vztrajajo

na končni zmagi in Angleži že napovedujejo vojno tudi še za leto 1919. Wilson, ki je tako lepo pošiljal v svet mirovne poslanice, je ostal smešna karikatura s svojimi problemi. Nihče ga ne posluša, nihče ne jemlje njegovih besed resno in danes izjavlja Wilson tako jasno kakor še nikoli, da mora vojna nadaljevati. Nemški kancler smolči. Grof Czernin je govoril pred zastopniki dunajskega občinskega sveta, a o kakor bi hotel imeti doma preprič in na zunaj odbiti vsak poskus sporazumnega miru; zakaj govoril je naravnost vojni govor, povsem drugačen, kakor kdaj prej. — Na drugih bojiščih so se manjši boji.

O nasprotstvih med izjavami Clemenceaua in grofa Czernina sodi anekdotično rajhovsko časopisje bolj skeptično nego dunajski listi. O tem piše berlinski „Vorwärts“: Vsenemci trdijo vedno suhoparnije in očitnejše grofu Czerninu v obraz, da mu ne verjamejo. Skrivnostno namigujejo, da njegova izjava ne bo mogla obstati. Zlasti jasno pogrša berlinska „Post“, da grof Czernin Clemenceaujevega očitka, da je lagal, ni mogel zavrniti s trditvijo, da je razgovor med dunajskim in pariškim zaupnikom se pričel na Clemenceaujevo inicijativo. Vorwärts pristavlja: Czernin je podal izjavo, Clemenceau je odgovoril, da Czernin laže in sedaj se dviga vsenemsko časopisje in kriči: „Da on se laže!“ Kaj bi očitali nam, če bi mi nastopali kot Clemenceaujeve oričel!

Internacionalni ženski dan v inozemstvu. V nekaterih deželah inozemstva so se vršili meseca marca internacionalni ženski dnevi; v kakem obsegu in s kakšnim uspehom, nam danes še ni znano; gotovo pa je, da je bilo povsod dovelj razumevanja in gibanja za žensko vprašanje in za ženske shode. V splošnem se je poudarjala na vseh teh »ženskih dnevih« zahteva po enakopravnosti žene z možem, želja po splošnem in trajnem miru, ki ga hoče vbodoče ravno žena varovati, in prepričati, da se še kdaj ponovijo grozote vojne. S svojo miroljubno naravo bo vplivala v javnem življenju ne le na

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo da je v soboto 15. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki majo prispevek plačan samo do 5. tedna, se opozarjajo da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 8. prispevek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

(Spanje) noče priti, ako nas mučijo bolečine, ako trpimo na preveliki nervoznosti, ako pričnelo vse rane zopet boleti in pri raznem bolestem trpljenju. Za take slučaje opozarjamo zopet na Fellerjev, bolečine odpravljajoči, živce pomirjajoči rastlinski esenčni fluid z. zn. „Elza“ fluid. To izborno domače sredstvo učinkuje pri bolečinah razne vrste izredno blagodejno, pomiri živce in prinaša zaželjeno spanje. Mnogo čez 100.000 zahvalnih pisem in veliko zdravniških priporočil potrjuje visoko vrednost tega dobrega domačega sredstva. 12 steklenic stanejo povsod samo 14 K 32 h franko. Edino pristno od lekarnarja E. V. Feller, Stubica Elza - trg št. 334 (Hrvaško). Istotam se lahko naroči Fellerjeve, milo odvajalne Rabarbara - kroglice z zn. „Elza“ - kroglice. One so najprijetnejše odvajalno sredstvo sigurneja, neškodljivega učinka in imajo prednost pred drastičnimi, črevesju škodljivimi odvajalnimi sredstvi. 6 škatlic stane franko 7 K 37 vin. Oba domača sredstva naj bi bila vedno v hiši. Koliko jih ihti od bolečin, ki jim jih povzročajo kurja očesa, vzamejo nož ki je v takih slučajah že mnogokrat napravil nesrečo. Takim čitateljem bi bilo lahko z malim denarjem in hitro pomagali, ako bi naročili za 1 in 2 kroni Fellerjevega uničevalca kurjih oces.

javno mnenje, temveč tudi na odločujoče državniške in korporacijske. Zenski dnevi so se vršili na Finskem, v Švici (najmanj v 45 krajih), dalje tudi v Bulgariji in na

Svetovna vojna — bankrot kapitalističnega družabnega reda. Norveška zveza časnikarjev je imela nedavno letno glavno zborovanje v Kristijaniji in je priredila ob koncu pojedino, na kateri je bil tudi zunanji minister Ihlen. Na pozdravni govor zveze je odgovarjal minister za zunanje stvari in rekel med drugim: „Naloga časopisja v teh resnih časih je pomembna. Dovedati mora ljudstvu, da ostane solidarno. Ali je družbeni red, ki smo ga dosedaj gradili pravi in ali ga moremo zagovarjati? Če vidimo nesrečo, ki jo je pripravil ta red, in zlasti blaznost, ki jo pomeni vojna, tedaj moramo odgovoriti na to vprašanje, da ne. Opažati moremo tudi, da staro v nekaterih deželah pada, in tudi mi ne smemo ostati slepi za vse to, kar se na tem polju dogaja. Tudi mi ne moremo zapirati oči pred novim; zakaj uvideti moramo, da se družabni red, ki omogoča tako veliko nesoglasje med delom in zaslužkom, kakor se to sedaj godi, ne da zagovarjati. Vojna in kriza sta za ljudstvo in družbo nova bodoča perspektiva, in to novo se obrača tudi na nas.“

Top, ki strelja 120 km daleč. Nemci obstreljujejo Pariz iz topa, ki strelja 120 kilometrov daleč. Ta vest je presenetila ves svet. Ko so Nemci obstreljevali Dunkerque so se vsi čudili, da je mogoče s topom streljati 40 kilometrov daleč. Najnovejši nemški top pa strelja trikrat tako daleč. Dosedanji Kruppovi ladijski topovi bruhaajo 24 cm, 200 kg težke granate z močjo približno 85.000 meterski ton skozi ozračje. Vzemimo okroglo 10.000 ton in daljavo 16 do 20 km! Če bi hoteli doseči daljavo 120 km, bi bila potrebna 6—8 krat večja moč. Torej 60—80 tisoč metrskih ton. Največja Kruppova krogla, ki tehta 620 kg in ki se izstrelji s približno 1000 m začetne hitrosti, razvija silo, ki odgovarja 25 do 30 tisoč metrskim tonam. Za novi top, ki ga je izdelala tudi Kruppova tovarna, bi tedaj rabili dva, do trikrat večji naboj, kakor ga že dalje časa uporabljajo za veliki Kruppov top. Tako velika količina smodnika ni izključena, kajti napraviti se da končno tudi taka cev, ki prenese ta dvojni ali trojni naboj, ne da bi počila. Zanimivo je, kako visočino doseže taka velikanska krogla. Granata, ki je padla v Pariz, je morala prileteti iz nedosegljive višine, gotovo z viška kakih 40 do 50 kilometrov. Koliko strelcev prenese novi top, to pokaže bodočnost. Da leti krogla po zraku hitreje nego najhitrejši brzovlak ali avtomobil, se razume samo ob sebi, ker bi sicer padla predčasno na tla. Granata ne leti naravnost, marveč v loku, ki meri 140 do 160 km. Imeti bi morala 2400—2800 m začetne brzine, da razvije omenjeno visoko si o. Potrebnovala bi približno 20 minut ali še manj, da prileti do svojega cilja. Brzovlak potrebuje za isto daljavo 2 uri, najhitrejši avtomobil pa dobro uro. Sicer pa so vse sama ugibanja, kajti sestava tega ogromnega topa je vojna tajnost.

Mirovna pogodba z Rumunsko. Berolinski »Lokalanzeiger« piše: Glasom poročil z Dunaja se zdi, da poznajo tam vsebinsko mirovne pogodbe z Rumunsko že popolnoma natančno in odkrito kažejo, da prinaša Avstro-Ogrski velike ugodnosti. Vedno smo naglašali ozko zvezo in da privoščimo zavezniku plačilo za njegovo sodelovanje. Naša dolžnost pa je, da mislimo tudi na sebe. Z ozirom na to stališče sprejemamo dunajska poročila z mešanimi čustvi. Zdi se, da se hoče diplomaciji Czernina posrečiti doseči nekako »levje pogodbo«, ki bi nam ne pustila mnogo ugodnosti. Na srečo pogajanja v Bukarešti še niso končana in je mogoče preprečiti še najhujše. Treba je temeljito varovati nemške interese, kakor odgo-

varja to naši poziciji in delu armade. V nasprotnem slučaju se je bati, da bomo v bodoče gospodarsko in splošno politično potisnjeni v ozadje.

Pomanjkanje premoga v Italiji. Italija je uvozila pred vojno mesečno 950.000 ton premoga. Leta 1917 je znašal ves uvoz le še 524.000 ton, letošnje leto pa je postala preskrba s premogom še bolj kritična. Zaloge so namreč popolnoma izčrpane, tako da je bilo bati, da bodo morale ustaviti železnice in vojne industrije svoje obrate. Italiji se je posrečilo najprej le, da je dobila 240.000 ton francoskega in 360.000 angleškega premoga. Tri četrtine te množine porabijo le vojne industrije, dočim kurijo železnice le z lesom. Privatna industrija je čisto onemogla.

Ruska ustava. Izvršilni glavni odbor je izdelal ustavo za socialno zvezno republiko.

Ruska meščanska pravica. Glavni izvršilni odbor je obelodanil razglas, s katerim se pravice ruskih meščanov prepisujejo. Vsak v Rusiji stanujoči inozemec postane ruski meščan po prejšnji izjavi in predložitvi svojih najstarih dokumentov pred krajevnim sovjetom. V posebnih slučajih lahko postanejo inozemci, ki živijo izven mej Rusije, ruski meščani, ako vložijo svojo prejšnjo na zastopajočo oblast ruske trgovske republike.

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Vsaka žena
ne bere moje velezanimivo navodilo o

moderni negi prs.

Preizkušen svet, če uvenejo ali niso dovolj polne!
Pišite zaupljivo na naslov:
Ida Krause, Pressburg
(Ogrsko), Schanzstrasse 2. Abt. 97
Ne stane nič!

Revirna

konferenca

podružnic in vplačevalnic Unije
rudarjev avstrijskih za Kranjsko,
Štajersko, Koroško in Istro
se bo vršila

**v nedeljo, dne 14. aprila, ob 10.
dopoldne v prostorih »Delav-
skega doma« v Trbovljah.**

PROVIZORIČNI DNEVNI RED:

1. Poročilo zaupnika.
2. Predlog unijskega odbora za povišanje prispevkov.
3. Časopisje.
4. Razni predlogi in nasveti.

Podružnična vodstva naj na podlagi poslanega dopisa naznanijo delegata in predloge, če take imajo, revirnemu zaupniku v Trbovljah.

M. Čobal,
načelnik rev. odbora.

Učiteljska tiskarna

LIUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.
registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, župan-
stva in urade. Najmoder-
nejše plakate in vabila za
... shode in veselice. ...

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za
tiskanje listov, knjig, bro-
šur, muzikalij itd. ...

Stereotipija. Litografija.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje

(Strickmaschinen)

za rodbino in obrt

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

**Ceniki se dobe za-
stoni in franko.**

Okrajna bolniška blagajna

v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210—1/211	2—3	Turjaški trg št. 4. Frančiškanskol. 2.
Dr. Franc Minar kirurg in spl. zdr.	1/21.—1/23		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Alojz Kralgher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo
zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim iz-
stavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico),
brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih.
Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam po-
zove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bol-
niška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpol-
njeni bolniški list se mora takoj oddati v blagaj-
niški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira
le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba
nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih
lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto,
če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do
1. popoldne. S pritožbami se je obračati do na-
čelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.